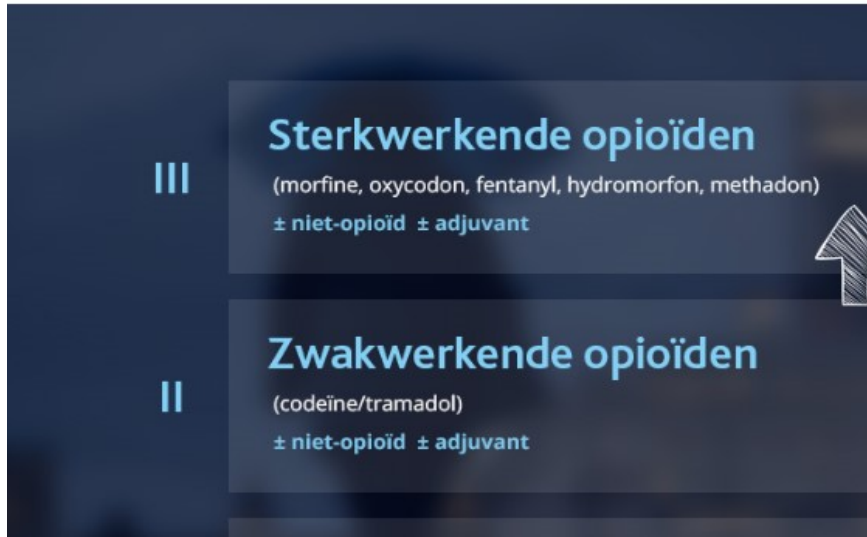

Advies pijnmedicatie volwassenen

Algemeen

De WHO pijnladder wordt in de praktijk ook bij de behandeling van niet-maligne pijn gebruikt.

Volgende afbeelding toont de WHO pijnladder:

NHG Standaard

Medicamenteuze behandeling acute en chronische nociceptieve pijn.

Pijn M106 (Actualisering juni 2018: aangepast t.o.v. de versie van 2016)

Bij co-morbiditeit en of polyfarmacie vooraf overleggen met huisarts of apotheker over de te maken keuzes. NSAID's zijn over-the-counter producten die de patiënt ook bij de drogist kan halen. Het verdient aanbeveling bij co-morbiditeit en of polyfarmacie de NSAID's dmv een recept voor te schrijven zodat de apotheker kan checken of er geen interacties zijn met andere medicatie.

Stap 1: Paracetamol

Stap 2: Bij onvoldoende effect van paracetamol → NSAID toevoegen

Stap 3: Bij onvoldoende effect van paracetamol + NSAID → een opioïd toevoegen

Stap 1 Basis

Paracetamol:

Gebruikelijke dosering 3-4 dd 500-1000 mg

Maximale therapeutische dosering 4 dd 1000 mg bij gebruik van korter dan 1 maand, en bij afwezigheid van risicofactoren.

Bij risico patiënten lage dosering: maximaal 3-4 dd 500 mg

Risicofactoren/patiënten:

- Alcoholgebruik (*chronisch alcoholgebruik > 2 alcoholconsumpties per dag*)
- Lever ziekten/falen
- Ondervoeding
- Ouderen (*vanaf leeftijd 75 en ouder*)

Stap 2 Toevoegen

Ibuprofen: 3-4 dd 400-600 mg

Let op: vermijd combinatie met salicylaten (acetylsalicylzuur, carbasalaatcalcium/Ascal)

OF

Naproxen: 2 dd 250-500 mg

OF

Diclofenac: 2-3 dd 25-50 mg, of 2 dd 75 mg, of zo nodig 2 dd 100 mg gedurende maximaal 1-2 dagen

Let op: vermijd diclofenac bij patiënten met coronarialijden en ouderen (65 jaar en ouder)

Stap 3 Extra toevoegen

Tramadol: 1-4 dd 50 mg. Maximale dagdosering 400 mg (ouderen 1-4 dd 10-25 mg druppels.

Maximale dagdosering 100 mg)

OF

Morfine: 1-2 dd 10-30 mg retard (ouder dan 70jr of lichaamsgewicht onder 50 kg: 2 dd 10 mg retard)

Het analgetische effect van Tramadol is veel minder dan van de sterke opioïden, maar de bijwerkingen zijn gelijk. Daarom kan, als in het geval van ernstige acute pijn een combinatie van PCM + NSAID niet voldoende is, ook gelijk worden gestart met een lage dosering morfine.

Tandartsen hebben volledige receptuurbevoegdheid, maar moeten zich, net als artsen, beperken tot hun deskundigheid en bekwaamheid. Tandartsen schrijven dus alleen middelen voor waarvan ze de werking kennen en waarvan zij de indicatie en bijwerkingen kunnen overzien.

Als een tandarts zich voldoende bekwaam voelt en de indicatie om opioïden te geven reëel is, mag hij of zij deze dus voorschrijven.

Bij voorschrijven van opioïden moeten het middel en de hoeveelheid voluit in letters worden geschreven. Ook moet een reden van voorschrijven worden vermeld.

Bij voorschrijven van NSAID's in de geadviseerde hoge doseringen kan het nodig zijn maagbescherming voor te schrijven, zie onderstaande lijst met indicaties.

Patiënt erop attenderen dat indien er maagklachten ontstaan een maagbeschermer ook geïndiceerd is: omeprazol 20 mg 1xdd

Factoren die volgens de NHG-Standaard bepalen of patiënten die NSAID's of laaggedoseerde salicylaten gebruiken, indicatie hebben voor maagbescherming

(Bron: NHG-Standaard Maagklachten (Derde herziening), 2013)

- leeftijd > 70 jaar
- ulcus/maagcomplicaties in de voorgeschiedenis
- twee of meer van de volgende risicofactoren:
 - leeftijd 60-70 jaar
 - hartfalen of diabetes mellitus en ernstig invaliderende reuma
 - hoge dosering van een niet-selectief NSAID*
 - gelijktijdig gebruik van een van de volgende groepen geneesmiddelen:
 - cumarinederivaten / *DOAC's*
 - P2Y12/ADP-remmers (clopidogrel, prasugrel of ticagrelor)
 - laaggedoseerde salicylaten (ASA, Ascal)

Advies pijnmedicatie kinderen

Bron: Kinderformularium

Kinderformularium adviseert paracetamol, ibuprofen en diclofenac voor de indicatie acute en chronische pijn bij kinderen.

Bij co-morbiditeit en of polyfarmacie altijd overleggen met de huisarts of kinderarts

1.1.1 Belangrijk!

1.1.2 INTERPRETATIE MAXIMALE DOSERING

In algemene zin dienen kinderdoseringen niet de volwassen dosering te overschrijden, tenzij anders vermeld wordt.

Wanneer in het Kinderformularium een maximale dosering wordt genoemd, betekent dit dat de berekende dosering op basis van het gewicht van het kind de maximale dosering **NIET** mag overschrijden. Als de berekende dosering **LAGER** is dan de maximale dosering, mag niet opgehoogd worden tot aan de maximale dosering.

Voorbeeld 1:

1-3 mg/kg/dag, max 100 mg/dag; kind weegt 40 kg

Op basis van het dosisadvies krijgt een kind met een gewicht van 40 kg 120 mg/dag, echter de maximum dosering is 100 mg/dag. De maximumdosering dient NIET overschreden te worden.

Voorbeeld 2:

1-3 mg/kg/dag, max 100 mg/dag: kind weegt 20 kg.

Op basis van het dosisadvies krijgt een kind met een gewicht van 20 kg 60 mg/dag. Dit is beneden de maximumdosering van 100 mg/dag. Dit betekent echter niet dat de dosis mag worden opgehoogd tot de maximum dosering van 100 mg/dag.

Stap 1: Paracetamol

Stap 2: Bij onvoldoende effect van maximale dosering paracetamol → NSAID toevoegen

Stap 3: Bij onvoldoende effect van paracetamol + NSAID → **overleg met de kinderarts voor eventuele toevoeging van een opioïd**

Stap 1 Basis

Paracetamol

- **oraal** 1 maand tot 18 jaar
 - 90 mg/kg/dag in 4 doses, max: 4 g/dag. Maximale dosering per gift: 1 g/dosis

Let op: deze dosering is niet voor chronisch gebruik
- **Rectaal** 1 maand tot 18 jaar
 - Startdosering: 40 mg/kg/dosis, éénmalig. Maximale dosering per gift: 1 g/dosis.
 - Onderhoudsdosering: 90 mg/kg/dag in 3 doses, max: 3 g/dag. Maximale dosering per gift: 1 g/dosis.

Let op: deze dosering is niet voor chronisch gebruik

Stap 2 toevoegen

Ibuprofen

- oraal ≥ 3 maanden
 - 15 mg/kg/dag in 3 doses, max: 2.400 mg/dag (maximaal 3 dagen)

OF

Diclofenac

- oraal 4 maanden tot 18 jaar
 - **normaal preparaat** (geen gereguleerde of verlengde afgifte)
 - 1 - 3 mg/kg/dag in 2 - 4 doses, max: 200 mg/dag.
(Eerste gift dubbele dosis)
- rectaal 4 maanden tot 18 jaar
 - 1 - 3 mg/kg/dag in 2 - 4 doses, max: 200 mg/dag. (Eerste gift dubbele dosis)

Stap 3 extra toevoegen

Bij het voorschrijven van opioïden aan kinderen altijd overleggen met de kinderarts

Tramadol

- oraal
 - 1 jaar tot 12 jaar
 - 1 - 2 mg/kg/dosis, zo nodig max 4 dd. , max: 8mg/kg/dag, maar niet hoger dan 400 mg/dag. Maximale dosering per gift: 100 mg/dosis.
 - 12 jaar tot 18 jaar
 - 50 - 100 mg/dosis, zo nodig max 4 dd. , max: 400 mg/dag.
- rectaal
 - 1 jaar tot 12 jaar
 - 1 - 2 mg/kg/dosis, zo nodig max 4 dd. Maximale dosering per gift: 100 mg/dosis.
 - 12 jaar tot 18 jaar
 - 100 mg/dosis, zo nodig max 4 dd.

OF

Morfine: (Indicatie: ernstige pijn)

- oraal 1 maand tot 18 jaar
 - 0,6 - 1,2 mg/kg/dag retard in 2 doses.

Dit pijnmedicatieadvies is geschreven door dr. Roya Atiqi, internist en klinisch farmacoloog in het UMCG. Zij is aan het CTM verbonden als coördinator medisch tandheelkundige interactie. Aan het document hebben verder meegewerkt: prof.dr. A. Vissink, MKA-chirurg en hoogleraar orale geneeskunde in het UMCG en prof.dr. F.R. Rozema, MKA-chirurg en hoogleraar orale geneeskunde in ACTA.